گەندەلی سیستەمە بە ئامرازی گەندەڵە جەنگی گۆڕینی ناکرێت!

ئەوەی تائێستە لە پرۆسەی ئەم دادگای کردنەدا دەستی بە نەبراوە و نیگەرانییەکی گەورەی بەدوای خۆیدا هێناوە، دەستگیرنەکردنی بەرپرس و گەندەلکارە گەورە حیزبی حکومییە کانی هەرێمی کوردستانە!

لەباتی پێشەکی

چوارچێوەیەک کە لەبەردەستاندایە کە بەندەیەکە لە ناوەڕۆکی قسەوباسەکانی کۆنفراسی (دژی گەندەلی) کە لە شاری سلیمانی یەکی ... کەنگرەی ئازادی و گۆڕانکاری بانگەوازی بۆکرد و بەڕێوەی برد، کە دەیان هەلسوراو کەسایەتی و نووێنەرانی حیزب و ڕێکخراوەکانی تێدا بەشداربوو، دواتر لە هەنگاوێکی تری هاوبەشدا بە بەشداری نووێنەرانی زۆربەی زۆری ئەو حیزبە سیاسیانەی کە بانگێشت کرابوون، سەرلەنوێ ناوەڕۆکی باسەکە خرایەوە بەر باس و لێدوان و پاشان بەم شێوەیە دوایین نسخەی دەستکاری کراوی ئاراستەی گشتی باسەکان رۆشنترو شەفافتر کرایەوە بەم شێوەی کە لەبەردەستاندایە پێشوازی لێکرا.

گرنگە ئەوەش بلێین ئامانجی دووبارە خوێندنەوەی ئەم باس و ئاراستەیە دروستکردنی هاودەنگی و هاوسەنگییەکە تا بتوانین پێکەوە هەلوێستگیری خۆمان بە رەخساندنی دەرفەتێک بە کاری هاوبەش لە کوردستاندا بڕەخسێنین و بتوانین پێکەوە ڕۆلێکمان هەبێت لە تەنگپێهەڵچنینی گەندەڵی و بەرزکردنەوەی دەنگی نارەزایەتیمان دژ بەو گەندەلییەی کە سالانێکی یەکجار زۆرە خەلکی کوردستان ڕەنج دەبات بەدەستیەوە و قوربانی یەکجار گەورەو زیانباری بە داوە.

لەم کۆنفرانسەدا کە تایبەت بوو بەو هەلمەتی دژی گەندەڵییەی کە پێشتر سەرۆک وەزیرانی عێراق علی زەیدی ڕایگەیاندو لەگەل دەستپێکی ئەم کارەدا دەیان گەندەڵکاری بەڕادەیەک لە ئاستەکانی خوارەوەی پێگەی سیاسی و دەسەلاتداریەتی دەستگیرکران.
هەرچەندە خودی توانایی و هێزی سیاسی عەلی زەیدی لەچاو تەواوی چوارچێوەی هەماهەنگیدا لاوازە و ناتوانە لە ململانەی لەگەڵیاندا سەرکەوتوو بێ و بەمجۆرەش ئامانجی ئەوەی لەناوبردنی گەندەڵییەی نییە، بەڵام ئەم هەنگاوە دەرفەتێکی ڕەخساندوە کە لە ئاستێکی بەرفراوانی

کۆمەلایەتیدا بەپانتای هەموو عێراق بە کوردستانیشەوە ئەم بابەتە دەنگدانەوەیەکی ئەقلیمی و ناوخۆی هەبێت. بە ئەمەش ئەم بابەتە بووە جەگەی سەرنج و هەڵوەستەیەک بۆ جیاوازیەوە کە نەخەشخەیال بین بەوەی هەزەک کە خەی لە مندالانی گەندەلیەوە لەدایک بووبێت مەحالە بتوانێت کەتای بە گەندەلی بهێنێت، چونکە گەندەلی بەخەی سیستەمەکە و ناتوانرێ بە ئامرازو سیستەمەکی گەندەلەوە بچینە جەنگی گەندەلیەوە. هەربەیە گرفتەکە بەوەوە گرە نەدراوە کە سزای کەمەلەک دزی بچوک بدرێت و حووت و چەتە گەورەکانیش وەک خاوەن مالە لەبارەی ناوەرەکی ئەم باسەوە خەبنوێنن!

هاوکات بەڕوویەکی تردا بە هەموو ئەمە گرنگ بوو کە ئەم دەرفەتە بکەینە هەوەنی جولانەوەیەکی نایەزایەتی کەدواجار ئەوە شەقام بێت جەنگی چارەنووساز بە ێیشەکەش کردنی گەندەلی بەدەستەوە بگرێت.

بەیە کاتەک کە ئەمە وەک سەرەتا سەیری ناشەفاف بوونی ئەم پرەسەیە دەکەین، دەبینین کە هەرجەرە شەرعیەتەکی هەناوەتە ژەر پرسیارەوە … ئایا بەراستی مافی زانیاری ئەرک و بنەمایەکی بنەرەتی نیە کە دەبێت بە هاولاتیان دەستبەر بکرێت، زەیدی ئیدیعای ریشەکەشکردنی گەندەلی دەکات بەلام تا ئەستە جگە لە ۱۲۰ کەس لە دزە بچکەلەکان بەرەکی بە تەنیا یەک سەرەک حیزب و سەرەک لیست و وەزیر نەگرتووە ...…

لەمانەش ێەشنتر لەباتی دەستگیرکردنی تاوانبارانەک کە بە حوتەکانی ئەم دنیای دزی کردنە ناسراو، بانگەوازیان دەکات ئەگەر خەیان پارەکان بنەرنەوە دەستگیر ناکرەن.

بەیە هەشتا چەندین پرسیار بەوەڵام ماونەتەوە: ئایا ئەم هەڵمەتە گەندەڵکارانی کوردستان دەگرەتەوە؟ لەکاتەکدا کە بەرپرسەکانی پارتی و یەکیەتی بەرپرسی یەکەمن لە تەوای ئەو چەتەگەریەی کە لەم کەمەگایەدا ئەنجام دراوە؟

ئایا ئەم جەنگە دژ بە گەندەلیە بە کام میکانیزم و بە چ یاسایەکی گرەبەستی گشتی، بە کام سیستەمی چاودەری، کراوە؟ لەپال ئەمانەشدا دەوری ئیدارەو بنەما یاسایەکان چیەو چەنە، ئایا ئەو پارانەی دەگەڕەنرەتەوە بە کەەو چەن دابەش داکرێت؟…

بەیە کەنفرانس جەختی لەم چەند خاڵە کردەوە:

پەش هەر شتەک خاڵەکانی ناو ئەم گەڵاڵەکراوە و کارەکانی پەیوەستە

بە ڕووبەڕوو بـــوونەوەی گەنـــدەڵیەوە لە کوردســـتاندا و هەوڵێکە بۆ گرتن□ بەری ڕێوشوێنی لێپێچینەوە لە گەندەڵکاران لە کوردستان.

یەک: کێشەیەکی سەرەکی چ لەمەی عێراقدا و چ لە کوردستاندا ئەوەیە کە زانیاریەکـــانی داهـــات و خەرجیەکـــان و هەبـــوونی مـــالی دەوڵەت و حکومەت شەفافانە ناخرێتەڕوو. لە ژینگەیەکی ناشەفافدا کە هیچ شتێک سەرچاوەکەی بۆ خەڵک ڕۆشن ناکرێتەوە، گەندەڵی زیاتر بەرهەمەکەی دەبێت. تاکو ئەم مەسەلەی شەفافیەتەش ڕۆشن نەکرێتەوە ئەو هەوڵانەی حکومەتی عێراقی ناتوانێ کۆتایی بە گەندەڵی بهێنێت.

دوو: هاولاتیان و مافی زانیاری
خەلکی کوردستان و عێراق بەگشتی مافی خۆیانە کە زانیاری تەواویان هەبێت و بزانن دزەکان کێن، ملیادێرە چەتەکان کێن، کام پۆست و دەسەلات بەکاردەهێنن، خاوەن چ کارنامەو ڕابردویەکن. چۆن دادگای دەکرێن؟ و چ ڕێگەو رەوشتێک دەگیرێتەبەر لە بەرامبەریان و بە چ یاســاو ڕێســایەک بەڕێــووە دەبرێــت چەنــدە هاوشــانە لەگەل یاســا نێودەولەتیەکان؟
دیارە هەموومان دەزانین کە مافی بەدەستگهێنانی زانیاری مافی خەڵکە و یەکێک لە بنەماکانی کۆمەڵگەیەکی پێشکەوتوو.

سێ: شەفافیەت و پرۆسەی دادگایی کردن

یەکێک لە سەرەکیترین نیگەرانیەکان پرۆسەی پشکنین و لێکۆلینەوە لە گەندەلکاران و شێوازی بەدواچوون و مامەلە کردنە لەگەل هەموو لایەنە یاســای و کرداریەکــانیەتی کە چەنــدە بە فلتەرێکــی شەفــافو ڕۆشندا گوزەر دەکات و چەندە بنەماکانی شەفافیەت تانوو پۆی ئەو پرۆســەیەی گرتــووەتەوە؟ کەواتە پێویســتە تەواوی ئەم پرۆســەیە بەشێوەیەکی شەفافانە بڕواتە پێشەوە.
بۆیە لەمبارەوە پێویست دەکات کە شەفافیەتی تەواو هەبێت لە هەر هەنگاوێکــدا بۆ دادگــای کــردن و بەدواچــوون لەســەر مەلەفــی هەر تاوانبــارانێک، چــونکە قســەکردن لەســەر گەنــدەلی بە بێ بـــوونی شەفافیەتێکی ڕەها ئەوا ئەو پرۆسەیە خۆی گەندەڵە.

چوار: دەستگیرکردنی دز و گەندەلکارە سەرەکیەکان
پرۆسەی بەدواچوون و لێکۆلینەوەکان بۆ دەستگیرکردنی گەندەلکاران تــا ئێســتە زۆر محــدودەو ئەوەشــی ئەنجامــدراوە تەنیــا لە ئاســتی دەستگیرکردنی دزو گەندەلکارە بچوکەکانە. بۆیە گرنگترین کارێک کە دەبێت دەستبەجێ کاری لەسەر بکرێت دەستگیرکردنی دزو گەندەلکارە

گەورەکانە، دەستگیرکردنی وەزیرو سەرۆک حیزب و لیست و کاربەدەستانی بالای و حیزب و حکومەت و ئۆرگانەکانە کە لە دۆسیەکانی گەندەڵیدا تێوە گلاون.

پێنج: دادگای گەندەڵکارانی کوردستان

ئەوەی تائێستە لە پرۆسەی ئەم دادگای کردنەدا دەستی بە نەبراوە و نیگەرانییەکی گەورەی بەدوای خۆیدا هێناوە، دەستگیرنەکردنی بەرپرس و گەندەڵکارە گەورە حیزبی حکومیە کانی هەرێمی کوردستانە، کە ستایش و پیاهەڵدانەکانی سەرۆک وەزیرانی عێراق علی زەیدە لەگەڵ بەرپرسە بالاکانی حکومەتی هەرێمدا جێگەی نیگەرانییەکی گەورەیەو ئەم بوارەی بەرتەسک کردۆتەوە.

شەش: گێڕانەوەی ئەموال و پارە دزراوەکان و چارەنووسی ئەو پارانەیە کە دەست بەسەراگرتنەوەی هەموو پارە و کالا دزراوەکان کارێکی گرنگە، بەلام لەوەش گرنگتر چۆنیەتی مامەڵەکردنە لەگەڵ ئەو پارانەدا کە پێویست دەکات بگەرێنرێنەوە بۆ خەزێنەی گشتی و بە بەکارهێنانەوەیان لە پرۆژە خزمەتگوزارییەکان و لە دانەوەی مووچەی هاولاتیاندا.

دەتوانین بلێین کە کەی گشتی چوونە پێشەوەی ئەو خالانەی سەرەوە لە گرەوی ئەوەدایە کە چەندە و چەن ئەمە دەتوانین جولەیەکی فراوان لە کۆمەلگادا دروست بکەین بە جۆرێک کە دەسەلات هەست بکات کە ئاڵای چاکسازی و راوەستانەوە دژ بە گەندەلی بە دەستی خەلکەوەیە، نەک لە مامەڵەی نێوان ئۆرگان و حیزب و دەسەلات خۆیدا.

ڕێکخراوی کوردستانی کۆنگرەی ئازادی و گۆرانکاری

١٧/٨/٢٠٢٦